

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

Актуальність проблеми. В умовах реформування сучасного українського суспільства особливе значення набувають питання, пов'язані зі зміцненням всієї системи національної безпеки, і в першу чергу, безпеки економічної, орієнтованої на забезпечення стабільного економічного розвитку суспільства і держави, їх захищеності від економічних загроз.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження певних аспектів проблеми економічної безпеки знайшли відображення в працях провідних українських та російських науковців: Л.І. Абалкіна, А.І. Архипова, О.М. Бандурки, І.Я. Богданова, З.С. Варналія, А.С. Гальчинського, В.М. Гейця, О.М. Головченко, В.Є. Духова, Я.А. Жаліла, Г.А. Пастернак-Таранушенка, В.Л. Тамбовцева, Л.С. Шевченко М.М. Єрмошенка та ін..

Мета дослідження. Дослідити економіко-правові аспекти забезпечення економічної безпеки регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поточна соціально-економічна ситуація в Україні свідчить про те, що причини складних загроз економічній безпеці мають яскраво виражений регіональний характер. Економічна безпека держави залежить від стану вітчизняної економіки та збалансованості інтересів центру і регіонів. Одна з основних причин незадовільних темпів і результатів реформ – неврахування ролі регіональних соціально-економічних систем у розвитку ринкової економіки.

У даний момент регіони на не мають достатніх прав і можливостей для активної участі в розвитку ринкової інфраструктури. У результаті їх роль в сучасних умовах іноді пасивна, а в ряді випадків і негативна.

Сьогодні перед Україною постають нові виклики і загрози. Це повною мірою стосується і регіонів країни.

У забезпеченні економічної безпеки беруть участь різні структури, як на державному, так і регіональному рівні. Говорити про певну узгодженість дій цих численних організацій досить складно. Тут немає єдиного координуючого органу, інформаційні потоки не систематизовані, відсутні єдині банки даних, чітко прописані у законах і підзаконних актах взаємовідносини. Тому основним предметом регулювання з боку держави в організації і діяльності цих структур має бути:

- взаємна відповідальність держави, регіональної влади та недержавних структур перед законом за дії, що шкодять національним інтересам;
- захист державою законних інтересів регіонів і недержавних структур у відповідних сферах діяльності;
- надання пріоритетної допомоги регіонам і недержавним організаціям, що безпосередньо беруть участь у забезпеченні економічної незалежності країни.

Крім цього, проблеми забезпечення економічної безпеки у більшій мірі пов'язані з регіональним рівнем, на який в основному і спрямований вплив негативних факторів розвитку економіки. Регіон виступає полігоном з локалізованими соціально-економічними, екологічними, демографічними процесами, які можуть загрожувати економічній безпеці всієї країни.

На регіональному рівні координуючу функцію щодо забезпечення економічної безпеки мають виконувати спеціальні комісії при адміністрації області, району.

Однак не чітким залишається сам механізм здійснення даної взаємодії, нормативно не закріплені права та обов'язки сторін і їх відповідальність.

Зараз в Україні питання забезпечення економічної безпеки на регіональному рівні ще недостатньо глибоко опрацьовані в теоретичному плані, і слабо адаптовані до практичної діяльності органів виконавчої влади, що не могло не відбитися на ефективності функціонування систем забезпечення економічної безпеки регіонів.

На базі актів державного законодавства розробляються акти регіонального значення, що регулюють питання забезпечення економічної безпеки території. Основними недоліками даних юридичних документів є те, що вони не відображають специфіки конкретного суб'єкта і по них важко визначити, які загрози економічній безпеці є дійсно пріоритетними для даного регіону. Всі положення цих концепцій в більшості випадків мають декларативний характер, тобто вони не містять дійсно концептуальних пропозицій, які б стосувалися реальної дійсності.

Формування регіональної системи економічної безпеки, а також її наступне удосконалення має відбуватися з урахуванням специфічних особливостей кожного регіону (географічне положення, ресурсно-сировинний потенціал, структурно-галузева структура економіки, залежність від зовнішнього ринку, демографічна ситуація, національний склад), що зумовлюють його економічний розвиток.

Велике значення має ступінь розробленості та адаптованості до місцевих умов науково-методичної бази для оцінки стану економічної безпеки конкретного регіону, що дозволяє не лише визначити рівень захищеності на певний момент часу, але і виявити найбільш істотні загрози нормальному функціонуванню господарського комплексу в цілому.

Вкрай важливим є прийняття державою законів, які б чітко розмежували права і обов'язки органів державної влади і місцевих органів влади у сфері забезпечення безпеки, у тому числі економічної. Без цього не можна забезпечити дієвість захисту національних інтересів у галузі економіки.

Регіональний аспект економічної безпеки необхідно розглядати в плані реалізації цілей і завдань державної регіональної політики, у якій повинні бути відбиті роль і місце окремих регіонів у забезпеченні загальнонаціональних інтересів, оскільки регіональні особливості визначають всю сукупність загроз і небезпек, які впливають на економічну безпеку як окремого регіону, так і держави в цілому. Все це підвищить рівень відповідальності регіональних керівників за стан економічної безпеки, і надасть їм можливість більш повно використовувати свій адміністративний ресурс при розробці і реалізації заходів, спрямованих на підвищення рівня захищеності регіонального господарства.

Таким чином, до першочергових заходів, спрямованих на забезпечення економічної безпеки регіонів, необхідно віднести:

- реалізацію комплексних програм соціально-економічного розвитку шляхом налагодження належних ринкових відносин між регіонами України в рамках концепції формування єдиного українського ринку;
- посилення координуючої ролі держави у забезпеченні міжрегіональної взаємодії, створення сприятливого інвестиційного клімату;
- посилення контролю над нерегульованою міграцією населення, що є серйозною потенційною загрозою територіальній цілісності і можливих сепаратистських тенденцій у регіонах;
- подолання тенденцій фінансової локалізації розвитку грошово-валютних і банківсько-кредитних процесів у регіонах під впливом негативного впливу фінансових інститутів і механізмів;
- активна боротьба з корупцією і криміналом;
- подолання диференціації у розвитку регіонів країни;
- ефективне вирішення проблем енергетичного і транспортного забезпечення регіонів;
- досягнення реального балансу інтересів регіонів на економічному просторі України .

Висновки. Результати дослідження свідчать, що організаційно-правове забезпечення економічної безпеки регіонів знаходиться на стадії становлення, а наявні недоліки не допускають ефективного вирішення наявних проблем.

Тому, сьогодні назріла гостра потреба у формуванні єдиної гнучкої державної політики та створенні законодавчої системи, яка б могла забезпечити акумуляцію зусиль та ресурсів усіх суб'єктів господарювання на різних рівнях.

Про успіх реалізації даної політики свідчитиме рівень адаптованості регіону до негативних факторів впливу на стан його економічної безпеки; здатність органів управління своєчасно розпізнати ці фактори та оперативно реагувати на них, усуваючи та нейтралізуючи їх вплив.

Анотація

Досліджено проблеми та проаналізовано економіко-правові аспекти забезпечення економічної безпеки регіону.

Ключові слова: економічна безпека регіону, правове забезпечення, державна регіональна політика.

Аннотация

Исследованы проблемы и проанализированы экономико-правовые аспекты обеспечения экономической безопасности региона.

Ключевые слова: экономическая безопасность региона, правовое обеспечение, государственная региональная политика.

Annotation. The problems and analyzed the economic and legal aspects of the economic security of the region.

Keywords: economic security of the region, legal provision, the state regional policy

Список використаної літератури:

1. Пирожков С. І. Концептуальні підходи до формування системи національної безпеки України [Електронний ресурс] / С. І. Пирожков // Журнал «Стратегічна панорама». – Режим доступу до журналу:
2. http://www.niisp.gov.ua/vydanna/panorama/issue.php?s=prnb0&issue=2003_1.
3. Чернова Н. Л. Адаптивні моделі оцінки та аналізу економічної безпеки регіону : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.03.02 «Економіко-математичне моделювання» / Н. Л. Чернова. – Харків, 2003. – 19 с.
4. Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України» №60 від 02.03.2007 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ME07222.html.
5. Пащенко Д. О. Теоретико-методичні аспекти розрахунку рівня економічної безпеки національного господарства України в оперативному режимі / Д. О. Пащенко // Економічні науки. Серія «Економічна теорія та економічна історія». Збірник наук. праць. ЛНТУ. – Випуск 7(28). – ч.2. – Луцьк, 2010. – С. 16-22.
6. Постанова ВРУ «Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України» № 532-95-п від 18.07.1995 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/law/97_bez.html.
7. Закон України «Про основи національної безпеки України» Відомості N 964-IV ВР від 19.06.2003 року [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=964-15>.
8. Кузьменко В. Держава як інститут економічної безпеки // Научные труды ДонНТУ. Экономическая серия. – №1 (выпуск 69). – 2004. – С. 136-142.

9. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України» № 183/98 від 5.03. 1998 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-in/laws/main.cgi?nreg=183%2F98-%E2%F0>.

10. Указ Президента України «Питання Міжвідомчої комісії з питань фінансової безпеки при Раді національної безпеки і оборони України» № 294/2001 від 7.05.2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rainbow.gov.ua/news/17.html>